

ЗВІТ
про діяльність у 2023 році групи Верховної Ради України
з міжпарламентських зв'язків з Естонською Республікою

Склад депутатської групи Верховної Ради України IX скликання з міжпарламентських зв'язків з Естонською Республікою представляють 3 фракції, дві групи парламенту та два позафракційних депутата.

Пріоритетами міжпарламентського співробітництва між Україною та Естонською Республікою впродовж 2023 року було продовження розвитку партнерських відносин між двома державами; активізація двостороннього співробітництва між Верховною Радою України та Парламентом Естонської Республіки (Рійгікогу); співпраця в рамках діяльності міжнародних організацій, а також забезпечення сприяння з боку Естонії на євроінтеграційному шляху України. Активна співпраця в рамках міжпарламентських форумів, включаючи ПА ОБСЄ та ПАРЕ.

Важливе значення для України мають можливості Естонії як держави-члена ЄС і НАТО, набутий цією країною досвід європейської й євроатлантичної інтеграції. Важливим фактором активних двосторонніх відносин є наявність в Естонії великої української діаспори.

Історичні зв'язки двох країн, вигідне геополітичне розташування України, політичний й економічний інтерес Естонії, яка вбачає в нашій державі надійного політичного партнера та широкий ринок для реалізації своєї продукції, були і залишаються основними рушійними силами активного розвитку двосторонніх відносин в усіх сферах.

Упродовж 2023 року проведено 4 засідання групи, у рамках яких розглядали такі питання, як-от:

- зміцнення зв'язків між Верховною Радою України та новообраним складом Рійгікогу, парламентськими групами дружби наших країн, поглиблення співпраці між Естонською Республікою та Україною.
- продовження поглиблення міжпарламентського співробітництва;
- продовження реалізації спільних українсько-естонських проєктів;
- військова та гуманітарна допомога;
- посилення санкційного тиску на рф;
- підтримка набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС на найближчому саміті;
- адвокування Естонією як члена ЄС та НАТО нашої держави на всіх можливих міжнародних майданчиках, адже вплив рф у світі досі залишається значним, а деякі наші партнери проявляють недостатню рішучість;
- відбудова пошкодженої інфраструктури Житомирщини і будівництво нових об'єктів;
- ініціатива Державного університету "Житомирська політехніка" щодо створення кіберполігону, можливість стати спостерігачем у Кіберцентрі НАТО, штаб-квартира якого розташована в Таллінні;
- підтримку нашої країни на шляху до НАТО.

5 березня 2023 року відбулися вибори до Рійгікогу XV скликання, за результатами яких було обрано 6 політичних партій: Партія реформ отримала 37 мандатів, EKRE - 17, Центристська партія – 16, Eesti 200 – 14, Соціал-демократична партія – 9, «Вітчизна» – 8. 10 квітня 2023 року Спікером Рійгікогу обрано лідера Eesti 200 Лаури Хуссара.

26 травня 2023 року в Естонії відбулися вибори до Європейського парламенту, за результатами яких країну нині представляють 7 депутатів.

Хронологія візитів у 2023 році

18 лютого–04 березня відбувся робочий візит керівника групи ВРУ з міжпарламентських зв'язків з Естонською Республікою А.М.Пушкаренко до Естонії;

13 травня – робочий візит Першого заступника Голови Верховної Ради України О.С.Корнієнка до Естонії;

04 червня–11 червня відбувся робочий візит керівника парламентської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.М.Пушкаренко до Естонії;

27 вересня–30 вересня відбувся робочий візит керівника парламентської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.М.Пушкаренко до Естонії;

Складено звіти по відрядженнях до Естонської Республіки, поінформовано про результати зустрічей і перемовин.

Результати співпраці:

Договірно-правова база: 85 чинних документи, з яких 4 – міждержавні угоди, 17 – міжурядових угод, 50 – міжвідомчих угод і 14 – міжрегіональних угод.

Торговельно-економічне співробітництво

Естонська Республіка є 25-им торговим партнером України серед країн Європи.

Зовнішньоторговельний обіг між Україною та Естонією за 2023 рік:

За даними Естонського державного статистичного застосунку <https://data.stat.ee/>, товарообіг між Україною та Естонією становив **75,8 млн євро** (станом на травень). Обсяг **експорту** українських товарів до Естонії – **40 млн євро**, обсяг імпорту – **35,8 млн євро**. Сальдо у торгівлі товарами за неповний 2023 рік позитивне для України і становить **4,2 млн євро**.

Структура експорту: деревина та вироби з дерева – 26%; залишки та відходи харчової промисловості, алкогольні і безалкогольні напої та оцет, мелені крупи, борошно, крохмаль або сухе молоко – 14,3%, електричне обладнання – 12,8%; чорні метали та сталь – 10%; насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна – 8%, меблі – 7,2%, одяг та елементи одягу – 6%, транспорт – 4,8%, скляний посуд, вироби з каменю, штукатурки, цементу, азбесту, слюди – 2%, пластик та вироби з нього – 1,7%, жири та олії тваринного або рослинного походження – 1,4%.

Структура імпорту: літаки (запасні частини) та автомобілі – 22,5%, машини і механічне обладнання – 17,5%, риба, ракоподібні та молюски – 18,8, вимірювальні та оптичні – 9,7%, меблі, матраци, в постільна білизна – 3%, вата, вовна і неткані матеріали, спеціальна пряжа – 3,5%, мінеральне паливо - 5%, екстракти дубильні або барвні; танінити їх похідні, барвники, пігменти та інші фарбувальні матеріали, фарби і лаки; замазки та інші мастики; чорнило, туш – 5,5%, приготоване м'ясо, риба, ракоподібні – 5,5%, вироби з металу або сталі – 2%, пластик та вироби з пластику – 2%, деревина та вироби з деревини – 1,5%, зброя та озброєння – 0,2%.

Станом на 31.03.2023, інвестиції з України до Естонії надійшли в обсязі 540,4 млн євро, а з Естонії в Україну в розмірі 184,5 млн євро.

Культурні відносини:

Розвивається активне співробітництво у сфері культури. Партнерські відносини встановлені між провідними вищими навчальними закладами Естонії і України. Здійснюється обмін художніми колективами, відбуваються презентації виставок, проводяться заходи на вшанування пам'яті видатних діячів культури і мистецтва України

та Естонії. У Таллінні був посаджений дуб та встановлено меморіальний камінь у пам'ять про перебування тут Тараса Шевченка.

Військова допомога

У рамках 11-го, найбільш масштабного, пакету військової допомоги Естонії (19.01.2023) на суму 113 млн євро було передано гаубиці, боєприпаси, засоби артилерійської підтримки та гранатомети. Цей пакет включає всі наявні в Естонії 122-мм і 155-мм гаубиці радянського та західнонімецького виробництва. У попередніх пакетах допомоги Естонія надала Україні протитанкові ракети Javelin, гаубиці, протитанкові міни, протитанкові гранатомети, міномети, транспортні засоби, засоби зв'язку, медичне приладдя, засоби індивідуального захисту (шоломи тощо) та військові набори харчування.

Під час візиту Міністра оборони Естонії Х.Певкура в Україну 26.02.2023 було оголошено про надання чергового пакету військової допомоги. У 12-й пакет допомоги увійшли автомати, пістолети, безпілотні літальні апарати, тепловізори, генератори та зарядні пристрої, а також одяг. 16 березня 2023 року Уряд Естонії схвалив 13-й пакет військової допомоги Україні на суму 494,3 тис. євро (напівавтоматичні та снайперські гвинтівки, приціли, біноклі, боєприпаси, індивідуальне та спеціальне спорядження, патрульні катери та тепловізори). Також передано медичне обладнання.

20 квітня 2023 року на першому засіданні нового Уряду Естонії було підтримано рішення Міністра оборони Х.Певкура відправити в Україну артилерійські боєприпаси, що є частиною ініціативи Естонії в рамках ЄС про відправку 1 млн снарядів, та відповідно затверджено це у вигляді чергового пакету військової допомоги Україні. До складу 14-го пакету увійшли 155-мм снаряди, прилади нічного бачення і боєприпаси до стрілецької зброї. 22 червня 2023 року Уряд Естонії затвердив 15-й пакет військово-технічної допомоги Україні: ще один польовий шпиталь, обладнання для медиків, саперів і засоби боротьби з дронами, гумові човни. Таким чином Естонія вже передала Україні 3 польові шпиталі: два разом із медичним приладдям на суму майже 15 млн євро – у співпраці з Німеччиною; один – у співпраці з Нідерландами та Норвегією. Четвертий подібний шпиталь буде передано за фінансової підтримки Ісландії (7,8 млн євро).

Естонська сторона впроваджує ініціативу в рамках ЄС задля задоволення потреб ЗСУ у 155-мм боєприпасах (на основі запиту Міністра оборони України під час зустрічі у форматі Рамштайн у січні 2023 року). Ідея полягає у виділенні ЄС додаткових 4 млрд євро для спільних прямих закупівель зброї та боєприпасів, які почнуться з надання 1 млн 155-мм снарядів, вкрай потрібних ЗСУ. Планується реалізувати цю ініціативу в рамках Європейського фонду миру (EPF), який є основним інструментом ЄС для військової допомоги Україні.

23 травня 2023 року Міністр оборони Естонії Х.Певкур у рамках зустрічі керівників оборонних відомств країн ЄС у Брюсселі заявив, що військова допомога Україні (озброєння, боєприпаси та підготовка) має інтенсивно тривати, бути стабільною, що для ЄС означає прийняття 8-го пакету військової допомоги Україні та спрямування додаткових 3,5 млрд євро до Європейського фонду миру; ініціативою щодо 1 млн снарядів для України ЄС зробив перші кроки у довгостроковій військовій підтримці України, Естонія виконала свою частину завдання, що стосується відправки наявних запасів, а також продовжує робити внесок у навчання українських сил оборони і шукає додаткові можливості для підтримки України.

Фінансова допомога

Безпосередньо фінансова допомога не надається. Естонська сторона фінансує реалізацію гуманітарних проектів у рамках міжнародних організацій. У 2023 р. МЗС Естонії планує виділити 275 тис. євро на гуманітарні проекти для України. Кошти будуть розподілені між УВКПЛ ООН, УКГП ООН та ОБСЄ.

У 2023 році естонською стороною здійснювався пошук шляхів використання заморожених російських активів для потреб відновлення України, а також запровадження нового правового механізму, який дозволив би це робити як в Естонії, так і в усьому ЄС. За оцінками, в Естонії вже заморожено російських активів на близько 19 млн євро.

Гуманітарна допомога

Для подолання наслідків надзвичайної ситуації, що склалася в результаті підриву росією Каховської ГЕС, 14 червня 2023 року МЗС і Рятувальний департамент Естонії оголосили про виділення Україні пакету гуманітарної допомоги на суму майже 457 тис. євро для подолання наслідків надзвичайної ситуації. Гуманітарна допомога передана для ДСНС України.

27 червня 2023 року МЗС Естонії оголосило про виділення Україні чергового пакету допомоги на суму 959 650 євро. Зокрема, Рятувальному департаменту Естонії виділено 315 600 євро на закупівлю рятувального обладнання для України, 400 000 євро – Естонській раді у справах біженців для надання грошової допомоги українським громадянам, 244 050 євро – неурядовій організації «Mondo» на терміновий ремонт 2 шкіл у Миколаївській та Запорізькій областях.

Допомога українським біженцям

Урядом Естонії було відкрито 5 інформаційних центрів для прийому та консультування біженців з України (у зв'язку зі зменшенням потоку вимушених переселенців з України припинили діяльність у квітні-травні 2023 року, консультації надаються телефоном). За даними Департаменту поліції та прикордонної охорони Естонії, з 27 лютого 2022 року до Естонії в'їхало понад 132 тис. вимушених переселенців з України, із яких станом на кінець 2023 року понад 72 тис. осіб залишилися в країні. Загалом тим, хто цього потребував, надавалося місце для проживання. Також вимушених переселенці забезпечувалися триразовим безкоштовним харчуванням, медичним забезпеченням, безкоштовним проїздом у громадському транспорті, фінансовою допомогою тощо. У березні 2023 р. Уряд Естонії виділив 25,4 млн євро на покриття витрат, пов'язаних з тимчасово переміщеними особами з України. Кошти розподілені між Міністерством культури (навчання естонської мови на рівні A1), Міністерством соціального захисту (надання медичних і соціальних послуг) і МВС (посилення нагляду на кордоні та моніторингу міграції).

Відбудова Житомирщини

Естонія взяла шефство над відбудовою Житомирської області. Вона не лише розробила план допомоги у відновленні регіону, а й активно взялася залучати до реалізації цього плану інші країни, державні, неурядові та приватні організації. Значною мірою така співпраця склалася завдяки тісній міжпарламентській співпраці.

У листопаді-грудні 2022 р. Естонський центр міжнародного розвитку (ESTDEV), якому доручили координувати співпрацю з відбудови Житомирської області, підписав контракти з компаніями-переможцями тендеру «Harmet» і «Nordecon» на проектування та будівництво дитячого садка в м.Овруч Житомирської області. Вартість проекту – майже 5 млн євро. У січні 2023 року ESTDEV і МЗС Ісландії підписали угоду, яка гарантувала надання Ісландією 66 тис. євро на дитячий садок в Овручі. Ці кошти спрямували на закупівлю меблів і медіаобладнання.

2 червня 2023 року було відкрито першу чергу дитсадка в Овручі за участі Міністра закордонних справ Естонії М.Цахкни. Це перший в Україні об'єкт відбудови, реалізований за кошти іноземної країни. У грудні цього ж року було відкрито другу чергу будівництва садочка. Тепер його мають змогу відвідувати 160 дітей.

За результатами зустрічі урядової делегації Естонії з Першою леді України О.Зеленською у червні 2023 року було прийнято рішення, що Уряд Естонії виділить 350

тис. євро на будівництво 2 дитячих будинків сімейного типу. Реалізацію проєкту планується здійснити у співпраці з Фондом Олени Зеленської.

3 жовтня 2023 року в місті Малині за участі естонської делегації на чолі з Міністром закордонних справ Естонії М.Цахкноу було відкрито міст через р. Ірша, зруйнований у березні 2022 року російською ракетою. Нову переправу будували близько року. Загальна вартість робіт – понад 113 млн грн, із яких 60% було профінансовано Україною, а 40% – Урядом Естонії.

У 2023 році у результаті перемовин під час чергового візиту української делегації на чолі з А.М.Пушкаренком мером Таллінна Міхаїлом Килвартом було ініційовано і того ж року реалізований проєкт щодо відпочинку дітей із родин військовослужбовців, загиблих чи зниклих безвісти. У рамках співпраці 70 дітей із різних куточків Житомирської області відпочили в Естонії.

Під час візиту мера Таллінна Міхаїла Килварта до Житомира обласному центру від естонської столиці було передано 20 автобусів.

У 2023 році Асоціація місцевого самоврядування Естонії передала регіонам України, зокрема Житомирській області, генератори на загальну суму 250 тис. євро.

Також у 2023 році було ініційовано та реалізовано програму по протезуванню українських військових та їхній реабілітації в одній з лікарень Таллінна. За підтримки естонського Уряду та Благодійного фонду BGV сучасні біонічні протези одержали 20 українських військовослужбовців. Програму було вирішено продовжити і в 2024 році. Окрім того, 10 українських лікарів-реабілітологів пройшли навчання сучасним практикам реабілітації в Естонії.

У схваленій 18 травня 2023 року новим Урядом Естонії Програмі дій на 2023-2027 роки, у розділі «Зовнішня політика та дипломатія», окремий пункт присвячено Україні. Зазначено, що окрема увага буде приділена повоєнному відновленню нашої держави.

Підтримка на міжнародній арені

Підтримка України є одним із зовнішньополітичних пріоритетів, закріплених 10 квітня 2023 року у коаліційній угоді нового Уряду на чолі з К.Каллас і схваленій 18 травня 2023 року урядовій Програмі дій на 2023-2027 роки. Естонія також приєдналася і чітко дотримується всіх політичних та економічних санкцій, запроваджених ЄС щодо РФ, зокрема і персональних.

17 травня 2023 року на засіданні Рійгікогу було схвалено заяву на підтримку членства України в НАТО як єдиного шляху до забезпечення заснованого на правилах світового порядку, міцного миру і безпеки демократичних країн Європи, зокрема, на саміті НАТО у Вільнюсі необхідно сформулювати конкретні та однозначні кроки для швидкої інтеграції України до НАТО та запросити Україну до вступу в Альянс. У Програмі дій Уряду Естонії на 2023-2027 роки зазначено, що Естонія підтримує вступ України до НАТО, з цією метою буде підготовлено «Цілі Естонії на Вільнюському саміті НАТО», «Цілі Естонії на саміті НАТО 2024»

15 червня 2023 року Рійгікогу ухвалив заяву щодо відповідальності росії за злочин агресії проти України, в якій, серед іншого, підтримав «мирний план із десяти пунктів Президента України Володимира Зеленського».

Естонія активно і послідовно підтримує європейську перспективу України та надання нашій країні статусу кандидата в члени ЄС.

Фотозвіт:

Січень 2023 року

Під час візиту до Житомира мер Таллінна Міхаїл Килварт передав місту 20 автобусів, а також громадам регіону – генератори від Асоціація місцевого самоврядування Естонії.

Лютий 2023 року

Керівник депутатської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко під час візиту до Естонії провів низку зустрічей, зокрема зі Спікером Рійгікогу Юрі Ратасом, а також узяв участь в урочистостях з нагоди Дня прапора Естонії. У своєму виступі в Рійгікогу 22 лютого А.Пушкаренко подякував Естонії за всі рішення на підтримку України та всебічну допомогу – політичну, військову, гуманітарну та в питаннях відбудови.

Спільно з Міністром закордонних справ Естонії У.Рейнсалю та Надзвичайним і Повноважним Послом України в Естонії М.Бецою А.Пушкаренко взяв участь у відкритті в

Талліні двох виставок, присвячених російській агресії в Україні, та спільно з українцями, які знайшли притулок в Естонії, – у ході до річниці початку повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Керівник депутатської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко провів зустріч із керівництвом ESTDEV та перемовини щодо допомоги Естонії у відновленні Житомирщини.

Із Головою міської ради Таллінна Є.Осіновським А.Пушкаренко обговорив подальшу співпрацю столиці Естонії та громад Житомирщини.

Провели зустріч із Міністром економіки та інфраструктури Естонії Рііною Сіккут, заступником Державного секретаря Міністерства закордонних справ Естонії Марііною Ратнік, віце-мером столиці Танелом Кііком. Обговорили питання подальшої співпраці, зокрема актуальної потреби в автобусах та комунальній техніці.

Керівник депутатської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко провів зустріч з Міністром закордонних справ Естонії У.Рейнсалю. Обговорили підтримку України на шляху до НАТО.

Керівник депутатської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко провів зустріч із Міністром підприємництва та інформаційних технологій Естонії К.Ярваном. Обговорили співпрацю між нашими державами. Окремо обговорили ініціативу ДУ "Житомирська політехніка", який Міністр відвідував з естонською делегацією щодо створення кіберполігону.

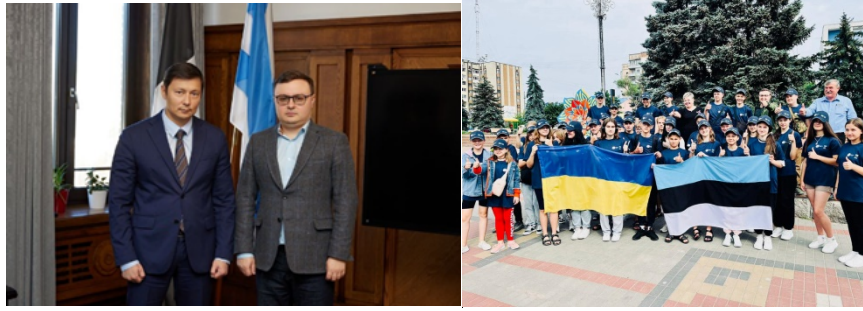
На запрошення Першого віце-спікера Рійгікогу Х.-В.Сеедера українська делегація відвідала місто Вільянді. Поспілкувалися з представниками місцевого самоврядування, ознайомились, як формується та витрачається бюджет громади. Ознайомилися з умовами перебування українців, які знайшли прихисток в Естонії. Таких у Вільянді понад 300 осіб. Ознайомилися з інфраструктурою громади та принципами розбудови громади.

Керівник депутатської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко відвідав підприємство Harmet OÜ, де ознайомився зі станом підготовки конструкцій для майбутнього дитсадка в Овручі.

Керівник депутатської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко спільно з керівником групи міжпарламентського співробітництва з Україною, депутатом Рійгікогу Маті Райдманом підбили підсумки співпраці між двома парламентами під час каденції Рійгікогу XIV скликання

Керівник депутатської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко провів зустріч із мером Таллінна Міхаїлом Килвартом. Зокрема, мова йшла про відпочинок українських дітей – і в результаті домовленостей в 2023 році 70 дітей мали змогу відпочити в Естонії.

Червень 2023 року

У рамках візиту до Естонії українська делегація на чолі з керівником парламентської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко провела низку зустрічей з естонськими колегами, зокрема з групи дружби Естонія – Україна, а також зі Спікером Рійгікогу Л.Хуссаром та Першим віцеспікером Парламенту Тоомасом Ківімагі. Обговорили подальшу співпрацю між державами та нашими парламентами. Також А.Пушкаренко зустрівся з Міністром закордонних справ Естонії М.Цахкною та обговорив реалізацію проєктів та подальші плану у відбудові Житомирщини.

Вересень 2023 року

Під час візиту до Таллінна керівник парламентської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко зустрівся з представниками всіх політичних фракцій, представлених у Рійгікогу. Ознайомив з ситуацією в Україні, обговорили подальшу співпрацю в зміцненні міжпарламентських відносин. Естонські колеги запевнили в консолідованій підтримці України.

Керівник депутатської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонією А.Пушкаренко під час офіційного відрядження до Естонської Республіки провів зустріч із Міністеркою охорони здоров'я Рііною Сіккут. Обговорили питання продовження в Естонії у 2024 році реабілітації та протезування наших військових. Відвідав одну з Талліннських лікарень, де проводиться реабілітація та протезування українських військових.

А.Пушкаренко провів зустріч із Міністром економіки та ІТ Естонської Республіки Т.Ріісало. Обговорили економічне відновлення України, зокрема секторальні напрямки, які потенційно можуть бути цікаві естонським інвесторам. Обговорили співпрацю у питаннях ІТ та цифровізації між Естонією та Україною, які однозначно є світовими лідерами з цифровізації держави та державних послуг.

Жовтень 2023 року

За участі естонської делегації на чолі з Міністром закордонних справ М.Цахкною, Першого віцеспікера Верховної Ради України О.Корнієнка та народних депутатів-членів міжпарламентської групи співробітництва з Естонією було відкрито в Малині міст, зруйнований російською ракетою та відновлений за підтримки Уряду Естонії.

Визнавши Україну своїм зовнішньополітичним пріоритетом, Естонія є однією з найпослідовніших прихильників європейського вибору нашої країни. Розвиваються інтенсивні двосторонні контакти між державними та неурядовими установами. Активною

є взаємодія у рамках міжпарламентської співпраці. Естонія підтримує проведення політичних та соціально-економічних реформ в Україні, надає нашій країні вагому воєнну, гуманітарну, фінансову та консультативно-технічну допомогу. Значною мірою цього вдалося досягнути завдяки тісній міжпарламентській співпраці. Також Естонія продемонструвала приклад у підтримці відбудови регіону – Житомирської області, і в цьому питанні українсько-естонський кейс є успішним.

На засіданні групи у грудні 2023 року затверджено план роботи на 2024 рік та схвалено основні пріоритети діяльності групи.

**Керівник групи з міжпарламентських зв'язків
з Естонською Республікою,
народний депутат України**

А.М.Пушкаренко

